

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXI. Non amnis Dei propter se amor est chritas perfecta; nec amor
Dei prædominans est super amnia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

praecepto homines obligari affirmat S. Thomas statim ab usu rationis. Huius tam cito? Scotus singulis Dominicis. Unde petendum? Alii cum urget tentatio. Reſte, ſi non eſſet alia via fugiendi tentationem. Sotus poſt acceptum beneficiū. Grati quidem animi iſtud iudicium eſt. Quidam in mortis articulo. Nimiſ ſerum eſt. Ne quidem quoties recipitur hoc Sacramentum, eam obligationem urgere exiſtimem. Sufficit enim attritio, cum confeſſione. . . . Aliquo tempore teneri cenſet Suarez. At quo? tuo iudicio remittit; ipſe neſcit. At quod ille neſcit, quis ſciat, neſcio. Suarez, alique plures aiunt praeceptum illud ſub mortali obligare aliquoties in vita, ſed neſciunt ubi pedem figant; aiunt quidem diuturno tempore differri non poſſe. Sed quodnam ſit tempus diuturnum, affirmativè determinare non audent, niſi quòd Eſcobar Th. mor. tr. 5. ex am. 4. c. 1. cum Henricus determinat principium & finem vitæ moralis, & tempus vitæ intermedium, ſaltem ſingulis quinquenniis. Suarez & alii ſolum negativè determinant, aientes, obligare ad non differendum per multos annos. Id eſt, ut Cominck, Comptonus & Unanoa exemplificant, ad tres vel quatuor annos. Palao ad tres annos. Andreas Mendo in ſtatera diſſert. 1. q. 13. n. 141. dicit ſemel in anno obligare. Sed quo fundamento annuam determinat obligationem, potiùs quàm biennalem, vel triennalem? Quam rationem adferre poſteſt pro annua obligatione, quæ ampliorem obligationem non prober, v. g. ſemel ſexto, quinto, quarto, tertio, ſecundo, uno quolibet menſe? unà quolibet hebdomadâ, uno quolibet die? Ratio certè, quæ Sanchez in Decal. l. 2. c. 35. n. 8. cum Soto improbat opinionem eorum, quibus placet praeceptum hoc tantum obligare ſemel in vita, quia ſcilicet lex dilectionis Dei. . . . totius vitæ chriſtiane fundamentum eſt, probat pro omni die, omnique tempore: quia omni die, omnique tempore, ducenda eſt vita chriſtiana, quæ cum duci nequeat abſque fundamento vitæ chriſtiane; igitur toto vitæ chriſtiane tempore lex illa obligat. Rectiùs proinde Joannes Maldonatus in Summula q. 3. a. 1. (ut teſtatur Marcus Codognat ex Ord. Minorum) docet, quòd charitas illa, quæ diſfuſa eſt in cordibus noſtris, plus exigit à nobis, nimirum ut ita Deum ſuper omnia diligamus, ut non ſemel & iterum anteferamus rebus omnibus, ſed & conſtanter & in omni vita illi adhareamus. Scio quòd Summulam illam Southwellus neget eſſe Maldonati. Sed Maldonati nomen præfert Summula à Codognato viſa & relata. Quæ & in pluribus extat Bibliothecis. Nec credibile eſt Maldonato ſuppoſitam eſſe. Ut quid enim? An quia illa Maldonati ſententiâ non placet Southwello? at placere debet, utpote in divinis Scripturis, Patribus, & ratione (ut ſuprà vidimus) fundatiſſima. Neque enim cor homini dedit Deus, ut ſemel in anno, ſed ut ſemper Deum amet, Deoque Creatori & Redemp-

tori ſuo ſemper vivat & moriatur.

CAPUT XXI

Non omnis Dei propter ſe amor eſt charitas perfectà; nec amor Dei prædominans eſt ſuper omnia.

Summoperè dolendum, quòd Delatores 163
propositionum per Belgium diſſeminatarum, Sectatoresque opinionum capite præcedenti recenſitarum, dum tam exorbitanter de primi mandati obligatione ſenſerunt, cupiditatis amplificaverunt regnum; cum eos oportuiſſet amplificare regnum charitatis. Aſſertio proinde noſtra, quam inconsideratè detulerunt, ad majorem eſt Dei gloriam. Quia quantum magis regnum cupiditatis minuit, tanto magis regnum charitatis amplificat: quantum enim regnum cupiditatis minuitur, tanto regnum charitatis augetur, inquit Auguſtinus l. 3. de doct. chriſt. c. 10. Sed quæ ipſis cauſa fuit aberrandi à veritate, Dei gloriam amplificante? Quæ ipſis cauſa regnum cupiditatis amplificandi, toto illo tempore, quo permittunt hominem vivere ſibi, vacareque à Dei propter ſe amore? Quia falſò ſibi perſuaſerunt, omnem Dei propter ſe amorem, perfectam eſſe charitatem; quæ cum ne quidem neceſſaria ſit peccatori, dum per Pœnitentiæ Sacramentum vult juſtificari, neceſſaria eſſe nequit omni tempore.

Ad iſtius proinde perſuaſionis falſitatem de- 164
monſtrandam, cum Auguſtino tr. 5. in primam Joan. & Angelico Doctore 2. 2. q. 23. a. 9. diſtinguendi ſunt varii gradus charitatis, ſeu amoris Dei propter ſe, oſtendendumque non omnem Dei amorem, ſtatim atque naſcitur, eſſe perfectum. Quod profectò Auguſtinus nobiſcum diſerte aſſerit loco citato, dum ait quòd charitas non mox ut naſcitur jam prorsus perfectà eſt. Ut perſiciatur, naſcitur. Cum fuerit nata, nutritur. Cum fuerit nutrita, roboratur. Cum fuerit roborata, perſicitur. Dum ad perfectionem venerit, quid dicis? mihi vivere Chriſtus eſt, & mori lucrum. Operabam diſſolvi, & eſſe cum Chriſto. Et ut. 6. Charitas non in omnibus perfectà eſt, & deſperare non debet, in quo perfectà non eſt, ſi jam nata, quæ perſiciatur. Et utique, ſi nata eſt, nutrienda eſt, & quibusdam ſuis nutrimentis ad perfectionem deducenda.

Sed & in lib. de nat. & grat. c. 70. charitatem diſtinguit in inchoatam, provectam, magnam, & perfectam: Charitas inchoata, inchoata juſtitia eſt; charitas provecta, provecta juſtitia eſt; charitas magna, magna juſtitia eſt; charitas perfectà, perfectà juſtitia eſt. Similiter S. Thomas, loco citato, charitatem dividit in incipientem, proficientem & perfectam. Et 2. 2. q. 19. a. 8. dicit, quòd timor initialis & filialis non differunt ſpecie, ſicut nec charitas imperfecta & perfectà; ſed ſolum ſecundum ſtatum: quia timor initialis

est incipientium, in quibus est inchoatio, non perfectio charitatis.

166 Nec solis illis testimoniis, sed & pluribus aliis argumentis veritas illa probatur. 1°. namque secundum Scripturam *perfecta charitas foras mittit timorem*. Inchoata verò & pusilla charitas, seu Dei propter se amor, timorem non pellit; imò compatitur timorem amittendi temporalia, & indiget adminiculo timoris inferni. Igitur quælibet charitas, seu Dei propter se amor, non est perfecta charitas.

167 2°. Secundum eandem Scripturam, iustitia non statim atque incipit perfecta est; sed, quasi lux splendens, procedit & crescit usque ad perfectum diem. Proverb. 4. Idem ergo de charitate dicendum: iustitia enim charitas est, uti ex Augustino audivimus n. 165.

168 3°. Perfecta charitas non cupiditatem habet sæculi (id est, non compatitur eam) nec timorem sæculi: id est, nec cupiditatem, ut acquirat res temporales; nec timorem, ne amittat res temporales. Augustinus de Agone Christi. c. 33. Qui & in lib. 83. qq. 36. Charitatis, inquit, venenum est spes adipiscendorum, aut retinendorum temporalium. Nutrimentum ejus, est imminutio cupiditatis. Perfectio, nulla cupiditas. Signum profectus ejus, imminutio timoris. Signum perfectionis, nullus timor. Quisquis eam nutrire vult, instet minuendis cupiditatibus. Est autem cupiditas, amor adipiscendi, aut retinendi temporalia. Ergo in iustis, Deum quidem propter se amantibus, etiam amore prædominante, adhuc tamen retinentibus mansorium amorculum adipiscendi aut retinendi temporalia, eaque amittere timentibus, & dolentibus eam amittunt, nondum est charitas perfecta, secundum Augustinum; sed imperfecta dumtaxat, licet prædominans.

169 4°. Charitatem, seu Dei propter se amorem, Petrus habebat, quando Christo dicebat: *Animam meam pro te ponam*. Et, etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Joan. 13. Perfectam tamen non habebat, sed parvam & imperfectam, ut Augustinus dicit lib. de grat. & lib. arb. c. 17. quia (inquit) putabat se posse, quod se velle sentiebat. Sed in tentatione apparuit imperfectio charitatis: dum enim mori timuit, vitam negavit.

170 5°. Nec Augustinus, ante plenam suam conversionem, charitatem habuit perfectam; imò ne amorem quidem Dei prædominantem. Tunc tamen Dei propter se amorem aliquem habuit, licet sæculi amore infirmiore, uti de se ipse testatur in confessionibus suis. Si quidem lib. 3. confess. c. 4. posteaquam narravit, quomodo Ciceronis Hortensium, Deo providente, legisset: *Liber*, inquit, ille, seu potius Deus per illum, mutavit affectum meum, & ad te Domine mutavit preces meas, & vota & desideria mea fecit alia. Valuit mihi repente omnis vana spes, & immortalitatem sapientia (id est, sapientiam æternam, quæ Deus est) concupiscebam æstu cordis incredibili.

Tom. I.

li, & surgere cœperam, ut ad te redirem... Quomodo ardebam, Deus meus, quomodo ardebam revolare à terrenis ad te? Fortiori tamen adhuc ligatus amore carnalis voluptatis, converti nondum potuit; sed, lapsus in Manichæorum hæresim, concubinam tenere, & eum ea peccare perrexit. Identidem tamen erumpebant flammulæ divini actoris, & mirabar (inquit l. 7. c. 17.) quod jam amabam te... rapiebar ad te decore tuo... sed mox diripiebar abs te pondere meo... Et pondus istud consuetudo carnalis. Ad te (inquit l. 8. c. 5.) suspirabam ligatus, non ferro alieno, sed meâ ferreâ voluntate. Velle meum tenebat inimicus; & inde mihi catenam fecerat & constrinxerat me... voluntas autem nova, qua mihi esse cœperat, ut te gratis colerem Deus, (te gratis, id est, te propter te, ut sæpè explicat Augustinus ipse) nondum erat idonea ad superandam priorem, vetustate roboratam. Ita due voluntates meæ, una vetus; alia nova; illa carnalis, illa spiritualis, confugebant inter se, atque discordando dissipabant animam meam... Ita sarcinâ sæculi, velut somno assalet, dulcius premebar, & cogitationes, quibus meditabar in te, similes erant conatibus expergisci volentium; qui tamen, superati saporis altitudine, reverguntur... Certum habebam esse melius tua charitati me dedere, quam meâ cupiditati cedere. Sed illud placebat & vincebat (id est, intellectum convincebat) hoc libebat & vincebat. Itaque licet veritate convictus esset, quod melius esset se totum Deo dare; ob infirmiore tamen voluntatis affectum, non eligebat. Non enim erat quod tibi responderem, dicenti: Surge qui dormis, &c. non erat omnino quod responderem, veritate convictus; nisi tantum verba lenta & somnolenta: modo, ecce modo: sine paululum. Sed modo & modo non habebat modum; & sine paululum, ibat in longum. Frustrâ condelectabar legi tuæ, secundam interiorem hominem, cum lex alia in membris meis repugnaret legi mentis meæ, & captivum me duceret in legem peccati, quæ in membris meis erat. Lex enim peccati, est violentia consuetudinis, quâ trahitur & tenetur etiam invitus animus, eo merito quo in eam volens illabatur. Cap. 7. ejusdem lib. 8. Effluxerant fortè duodecim anni, ex quo ab undevigesimo anno ætatis meæ, lecto Ciceronis Hortensio, excitatus eram studio sapientia, & differebam; contemptâ felicitate terrenâ, ad eam investigandam vacare. Cap. 8. Fremebam spiritu, indignans turbulentissima indignatione, quod non irem in placitum & patulum tecum, Deus meus, in quod eundem omnia ossa mea clamabant. Et... non solum ire, verum etiam pervenire illuc, nihil erat aliud, quam velle ire; sed velle fortiter & integrè; non semisanciam hac atque hac versare & jactare voluntatem, hac parte assurgentem cum alia parte cadente luctantem. Cap. 9. Unde hoc monstrum, & quare istud? imperat animus, ut velit animus... nec facit tamen... imperat,

M III 2.

inquam, ut velis, qui non imperaret, nisi vellet; & non fit quod imperat. Sed non ex toto vult: non ergo ex toto imperat... Non utique plena voluntas imperat; idcirco non est quod imperat. Nam si plena esset... jam esset quod imperat. Tandem lucta illa duravit, tandem non fuit plena conversio, quam Augustini animus sibi imperabat, donec caelesti voce admonitus, ut legeret codicem Apostoli, in eo legit hæc verba: *Non in comessionibus, & ebrietatibus; non in cubilibus, & impudiciis, &c.* Quibus lectis, ex toto tandem conversus fuit. Igitur ante neque ex tota & integra voluntate, neque perfecte Deum amavit. Amavit tamen, licet infirmâ, semiplenâ & semifaciâ voluntate, uti perspicue significat illis verbis: *Vultis mihi repente omnis vana spes, & immortalitatem sapientia concupiscebam estu cordis incredibili. Surgere coeperam, ut ad te redirem. Ardebam revolare à terrenis ad te. Jam amabam te. Voluntas nova mihi esse coeperat, ut te gratis colerem Deus. Tua charitati me dedere placebat. Condelectabar legi tua, secundum interiore hominem. Fremebam spiritu, indignans... quod non irem in placitum & patrum tecum Deus, &c.* Cumque infirmo illo, semipleno & semifaciâ Dei propter se amore, fortior amor sæculi adhuc in ipso erat, & prædominabatur, uti expressè confitetur. Nimis ergo manifestum est, quod ille Dei propter se amor in ipso non erat perfecta charitas: cum ne quidem esset amor Dei prædominans, & vincens sæculi amorem, sed ab amore sæculi adhuc vinceretur.

171 6°. Non omnis amor creaturarum propter se, est amor perfectus (ut constat in matre amante parvulum suum, ipsum tamen in fame comedente; in mercatore amante merces suas, eas tamen in naufragio abjiciente in mare, &c.) neque igitur omnis Dei propter se amor, est amor perfectus. Cui enim potius ille quam iste? Datur perfectio Dei propter se amor inefficax, semiplenus, semifaciâ in illis qui ad Deum converti incipiunt; sicut datur creaturæ propter se amor inefficax in mercatore illo & matre. Certum est autem amorem inefficacem non esse perfectum.

172 7°. Non omnis fides, quâ aliquid credimus propter Dei testimonium, est fides perfecta (fides namque perfecta vix invenitur in terra, inquit Augustinus serm. 36. de verb. Dom. Aliàs, ut idem addit, quis non mentes transferret?) ergo nec omnis charitas, quâ aliquid amamus ob Dei bonitatem, est charitas perfecta.

173 8°. Non omnis amor Dei propter se, est amor Dei super omnia. Ergo non omnis amor Dei propter se, est charitas perfecta. Neque enim perfecta est, nisi sit super omnia. Qualis tamen non est amor, quo peccator v. g. dat eleemosynam propter Deum, ut apud Deum pro se egenus intercedat; vel quo incipit bonam voluntatem habere, ad

conversionemque se disponere, concipiendo displicentiam de peccatis, quia Deo displicent, sed ea nondum apprehendendo & detestando tamquam mala malorum omnium maxima. Sed nec justus quidquid propter Deum facit, ex amore Dei super omnia facit; sed plerumque propter Deum, ibi sistendo, id est, abstrahendo an super omnia, vel non super omnia. Quamvis enim Deus, ut Deus, sit motivum amabile super omnia, voluntas humana non movetur semper eo motivo, ut amabili super omnia, sive non semper eo movetur secundum totam amabilitatem suam; sed subinde inadquatè & imperfectè.

Et hinc nonum petitur argumentum: quia licet amare Deum propter Deum, vel propter infinitam bonitatem ipsius, sit amare Deum ex motivo charitatis perfectæ, non eo ipso est amor perfectus; charitasque perfecta, theologicè loquendo (id est ad sensum, quo Scriptura, Concilia & Patres loquuntur de charitate perfectæ; ad quem sensum respicere debent Theologi; utpote quos quæstionem hanc resolvere oportet ex principiis theologis; non ex philosophicis, seu ratione purè humanâ) neque enim ad charitatem theologicè perfectam sufficit amor Dei ex motivo perfecto; sed necesse est ut voluntas eo motivo moveatur modo perfecto, id est eo fervore, intentione, fortitudine, & voluntatis plenitudine, ut amor & charitas eas habeat vires, quas Scriptura, Concilia & Patres tribuunt amori perfecto, charitati que perfectæ. Cui imprimis Scriptura & Patres vim tribuunt non timendi corporis cruciatus, nec jacturam vitæ, nec omnium bonorum temporalium, sed ista patienter, imò delectabiliter patiendo pro amore dilecti. Quo sensu 1. Joan. 4. dicitur: *Timor non est in charitate; sed perfecta charitas foras mittit timorem.* Et hinc est quod Augustinus supra n. 168. dicit quod perfecta charitas nec habeat, seu compatiatur cupiditatem sæculi, nec timorem sæculi; quodque charitatis perfectio tunc sit, quando nulla cupiditas, nullus timor. Et S. Ambrosius epist. 44. ad Herontinum Episcopum: *Perfecta charitas non potest timere martyrium.* Et rursus Augustinus tract. 5. in Canon. Joan. circa finem: *cum Dominus in Evangelio dixit: Majorem charitatem nemo habet, quam ut animam suam ponat pro amicis suis: perfectionem charitatis ostendit. Et ibidem ante medium: Perfecta ista charitas est, ut paratus sis mori pro fratre... si dnum quid mori ut nascitur, jam prorsus perita est? ne perficiatur, nascitur... cum autem ad perfectionem venerit, quid dicit? mihi vivere Christus est & mori lucrum. Optabam dissolvi, & esse cum Christo. Quod explicans tr. 9. S. (inquit) homines, qui cum patientia mori volunt, & isti nondum sunt perfecti. Sicut autem quidam perfecti, qui cum patientia mori volunt... Qui adhuc desiderat istam vitam, quam do illi*

veniret dies mortis, patienter tolerat mortem; luctatur adversum se, ut sequatur voluntatem Dei... ex desiderio vite presentis sit lucta cum morte, & adhibet patientiam... patienter moritur. Qui autem desiderat, sicut dicit Apostolus, dissolvi, & esse cum Christo, non patienter moritur, sed patienter vivit, & delectabiliter moritur.

175 Et hinc rursus 1. Joan. 4. In hoc perfecta est dilectio ejus in nobis, ut fiduciam habeamus in die judicii. Ad quæ verba Augustinus tr. 9. citato: *Aliter (inquit) non probatur perfecta charitas, nisi cum cœperit ille dies desiderari; ille autem enim desiderat, qui fiduciam habet in illo. Ille autem fiduciam habet in illo, cujus conscientia non trepidat in charitate perfecta.* Nam, ut antè dixit: *quid est habere fiduciam in die judicii? non timere ne veniat dies judicii... Qui timet adhuc, nondum habet fiduciam in die judicii, nondum est in illo perfecta charitas.* Et infra: *Quid ergo dicimus de illo qui timere cœpit diem judicii? si perfecta in illo esset charitas, non timeret: perfecta enim charitas faceret perfectam justitiam, & non haberet quare timeret; imò haberet quare desideraret, ut transeat iniquitas, & veniat regnum Dei.* Ergo timor non est in charitate. Sed in qua charitate? non in inchoata (id est, hoc Joannes non dicit de inchoata charitate) in qua ergo? sed perfecta, inquit, charitas foras mittit timorem. Ergo incipiat timor: quia initium sapientiæ, timor Domini. Timor quasi locum preparat charitati. Cum autem cœperit charitas habitare, pellitur timor, qui ei preparavit locum. Quantum enim illa crescit, ille decrevit... major charitas, minor timor; minor charitas, major timor. Et ut suprâ n. 168. dixit: *Signum perfectionis ejus, nullus timor.* Sed de his plura to. 3. ubi de constitutione perfecta, discrimineque illius ab imperfecta. Solum hic addo diversos charitatis gradus, ex quibus luce meridiana clarius adhuc apparebit, non omnem Dei propter se amorem, perfectam esse charitatem.

CAPUT XXII.

Ex variis charitatis gradibus amplius ostenditur non omnem Dei propter se amorem esse charitatem perfectam.

176 Itaque quemadmodum sunt quedam inchoationes fidei, conceptionibus similes, ut Augustinus dicit: sic sunt inchoationes quedam charitatis; idque Tridentinum agnoscit sess. 6. c. 6. dum ait de peccatore se ad justificationem disponente, quod Deum tamquam omnis justitia fontem diligere incipit. Agnoscit & Augustinus, non solum in locis cap. precedenti relatis, & mille aliis; sed & l. de grat. & lib. arb. c. 17. Qui ergo vult facere mandata Dei, & non potest, habet quidem voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invalidam, quam paulò post vocat parvam & imperfectam cha-

ritatem. Quæ utique justitiam perfectè non diligit, sed est de numero eorum, de quibus l. 8. de Trin. c. 8. dicit, *diligere justitiam minus quam ut justus esse valeant.* Atqui, ut dicit l. 9. c. 8. *qui perfectè amat justitiam, jam justus est.* Ille ergo justitiam perfectè non diligit, sed inchoatè dumtaxat.

Atque hinc patet, distinguendos esse varios charitatis gradus. Quorum primus est in infidelibus, qui tantis in tenebris degunt, & in tam profunda ignorantie nocte, ut vix de Deo distinctè cogitent. Quos tamen Deus in totum non derelinquit (saltem non omnes) sed immensâ bonitate suâ subinde, licet rariùs, luculâ aliquâ divini luminis, scintillâque celestis ignis (velut primo fidei charitatisque crepusculo) ad momentum afflat, ad modum quo fulgetra & coruscationes altis interdum noctibus ex improvîso emicant, atque illicò extinguuntur. Hinc verò afflati, amorem Dei sub confusa saltem ratione lucis amabilis, seu æternæ veritatis, vel justitiæ, supra humanam mentem lucentis, derepentè concipientes, istius lucis, veritatis ac justitiæ (quæ reverè Deus est) pulchritudine delectati, in eam aliquando tenui saltem ac momentaneo amoris affectu moventur, ad eam concupiscendam sese erigendo, tamen iste affectus, ad modum fulgerorum illorum, citò evanescat. Quos perfectò momentaneos divini luminis amorisque afflatus in universum negare non possunt, qui gratiam sufficientem adultis omnibus, etiam infidelibus, tam liberaliter tribuunt, ut nullo momento obligationis præceptorum eam ipsis deesse censeant. Si enim ita, quo fundamento omnem illius effectum, etiam momentaneum, ipsis denegant? Vide suprâ Prolegom. 4. c. 22. §. 3.

Secundus gradus est in infidelibus illis, qui Deum distinctè cognoscunt, nec ignorant ipsum aliqua religione colendum; sed hæsitant circa determinatam religionem, ex multis, quibus mundus discinditur. Quos contingit, divino aspirante Numine, per crebriores an-telucanas illustrationes, divinique ignis flammulas (velut secunda fidei & charitatis crepuscula) eò usque crescere in amore incommutabilis veritatis, ut amore ipsius concipiant desiderium inveniendæ veræ religionis, in qua Deo servire valeant; aliqua etiam eum in finem adhibeant media, quæ ipsis videntur opportuna; sed necdum captivant intellectum in obsequium veræ fidei; nec omnia ipsius obstacula perripiunt; tamen Deus in ipsis operetur ut frequenter id velint, modò per velle indeliberatum, modò per deliberatum; imperfectum tamen, nec perripiendis impedimentis omnibus adhuc idoneum. Quo in statu Augustinus se fuisse meminit l. 3. & 7. confessionum, ut vidimus n. 176. Meminit (inquam) sui erga Deum, veramque sapientiam & religionem affectus; ob superbiam tamen, & carnalem concupiscentiam nondum sufficientis ad perripienda veræ fi-